

Reportatge

Les gitanes

Què són?

El ball de gitanes és una dansa tradicional que té lloc a diverses poblacions catalanes i valencianes, que es remunta al segle XVII. Les seves arrels estan en els ritus agraris ancestrals per afavorir la fertilitat de la terra.

D'on ve?

Els seus orígens són incerts, però sí que són unes manifestacions folkloriques de caràcter festiu que es ballen per Carnaval i que tenen connotacions amb les mascarades medievals.

De vegades l'origen del nom també es confós ja que el seu nom és "gitanos".

És des del segle XVIII, un dels balls més interessants per la seva singularitat i vivesa.

On es ballen?

A nombrosos pobles del Vallès Oriental i Occidental, com Parets del Vallès, l'Ametlla del Vallès, Lliçà d'Amunt, Sentmenat, Canovelles entre d'altres. També en altres poblacions d'altres comarques com Rubí, Sant Celoni, Tarragona, El Vendrell, Vilafranca del Penedès, Sant Esteve de Palautordera, Sitges, Moià.

Amb quina música?

La música es realitza amb els instruments tradicionals: tamborí, castanyoles, flabiol i sac de gemecs. Els que sabien tocar aquests instruments s'encarregaven de compondre les músiques.

Com es va vestit? Per què?

La roba dels balladors està inspirada en els vestits antics, coneguts per la documentació fotogràfica i testimonis orals. Els homes vesteixen pantalons, camisa blanca i americana negra. Una faixa i un barret de color vermell. Als turmells hi porten picarols i cintes de colors.

Les dones porten un vestit blanc curt i un mantó negre a l'esquena. Tant els balladors com les balladores toquen les castanyoles, fent dringar els picarols espanten els mals esperits.

El vestuari és una de les tasques que més feina porta dintre de la colla. Des de pensar i buscar el tipus de roba i on surt el millor preu, que tingui

volada i es vegi vistosa a la pista. Passar el disseny del vestit procurant no repetir models. Inventar-se les sabatilles, diferents, complements, cintes, cueters, cinturons, ...

25è aniversari del grup de gitanes de Lliçà d'Amunt

La tradició del ball de gitanes al nostre poble ja ve de molt lluny. Tenim referències d'una colla que va existir cap a l'any 1928 o 1929.

La Maria Roca, que en va ser balladora, ens va explicar que la colla la formaven 12 parelles, i que per casualitat dels 12 nois n'hi havia 9 que eren hereus de diferents cases de poble.

Entrevista amb la Rosa Regales, actual professora de gitanes al nostre poble:

Quan vas començar a ballar gitanes?

Als 20 i pocs.

Per què vas començar a ballar-les?

Perquè m'agradava i és una activitat de grup i també hi ballava el meu pare.

Qui et va animar a ballar-les?

Érem tot una colla d'amigues i vam decidir apuntar-nos-hi.

Has guanyat alguna vegada alguna cosa amb els balls?

No anàvem mai a cap concurs.

Balles per algun motiu o per què t'agrada?

Perquè m'agrada la dansa i és l'únic esport que faig.

On balles?

Al grup de veterans de Lliçà d'Amunt.

Ets professora de balls de gitanes?

Sí, ensenyo als nens de 5 a 8 anys.

Quins dies ho fas?

Els divendres des de les 6 de la tarda fins a les 12 de la nit.